

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASHDA MENEJMENTNING O'RNI

Astanakulova Manzura Biribayevna

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Farxodova Muxlisa

Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

ANNOTATSIYA

Madaniyat globallashuvining o'sib borayotgan tendentsiyalaridan farqli o'laroq, milliy madaniy qadriyatlarga qiziqish sezilarli darajada oshdi. Jahon tarixiy tajribasi shuni ko'rsatadiki, aynan mustahkam ma'naviy-axloqiy poydevorning shakllanishi negizida millatning barqaror mentaliteti shakllanadi, uning tarixiy hayotiyligini ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, milliy qadriyat, tarbiya, tarixiy tajriba, bolalar, umuminsoniy qadriyat.

A.L.Gorbachyovning fikricha, ma'naviyat va axloq muammosi ilmiy psixologik tafakkurda antik davrdan to hozirgi kungacha (Pifagor, Platon, Aristotel, Sokrat, A. Avgustin, I. Kant, N. A. Berdyaev, V. S. Solovyov, P. A.) boy tarixga ega. Florenskiy, V. V. Zenkovskiy, P. P. Blonskiy, A. S. Makarenko, B. S. Bratus, N. A. Koval, V. I. Slobodchikov, K. D. Ushinskiy, V. Frankl, J. Piaget va boshqalar). "Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar" tushunchasini hisobga olgan holda "ma'naviyat", "axloq", "axloq", "axloq" tushunchalariga murojaat qilish zarur.

Hozirgi zamon falsafa, sotsiologiya, psixologiya, pedagogikada ruh, ruh va ma'naviyat tushunchalari bilan bog'liq bir qancha atamalar qo'llaniladi: shaxsning ma'naviy qiyofasi, ma'naviy darajasi, ma'naviy boyligi, xalq ruhi va boshqalar. "Ruh", "ma'naviyat" tushunchalarini rivojlantirishga XIX asr oxiri - XX asr boshlaridagi mahalliy rus faylasuflarining qarashlari katta hissa qo'shdi (V.S. Solovyovning "dunyo ruhi", D.S. Merejkovskiyning "ruhiy tana", "ma'naviy yangilanish" I.A.Ilyin, "ruh va haqiqat" N.A.Berdyaev). va haqida. Losskiy "Ma'naviyat ezgulikka, haqiqatga, go'zallikka intilishda namoyon bo'ladi", degan ishonch hosil qilgan. Uning ta'limotida ma'naviy "to'yingan" shaxs - bu "mutlaq qadriyatlarni va o'z xatti-harakatlarida ularga amal qilish majburiyatini anglagan mavjudot, bu shaxsning intensiv ma'naviy o'sishi kelib chiqadi".

Ma'naviyat, N.A. Berdyaev, "inson jamiyatiga tajribali va ongli ravishda aralashishni, shaxsning umumiy mohiyati bilan tanishishni anglatadi" (5, 84-bet). Muallif ta'kidlaganidek, shaxs inson hayotining turli "dunyolari" ga kirishi mumkin: diniy, ilmiy, badiiy, siyosiy, iqtisodiy, kundalik hayot dunyosi va boshqalar. Ushbu "dunyolar" bilan o'zaro munosabatda bo'lgan shaxs o'zining "chuqur" "men"ini "kristallashtiradi". "Tirik axloq" kitobida ma'naviyat N.A. Berdyaev "moddiy va ma'naviy birlikda amalga oshiriladigan insonning eng yuqori gumanistik fazilatlari sintezi sifatida: his-tuyg'ular, fikrlar, harakatlar" deb ta'kidladi.

V.Dalning fikricha, "ruh jismonan mavjudotdir; moddiy emas, balki asosiy dunyoning yashovchisi; bizga etib bo'lmaydigan ruhiy dunyoning bepusht aholisi ... ". Bir qator tadqiqotchilarning fikricha, ruh shaxsda namoyon bo'ladi. Ruh, B.C. Solovyov, bu "sevgi namoyonidir". "Inson ruhining maqsadlaridan biri nafaqat uning ijtimoiy, balki tabiiy va dunyoviy muhitga ham haqiqiy sevgi munosabatlarini o'rnatish bo'lishi kerak." Ruhni rivojlantirish tamoyili B.C. Solovyov so'zsiz - inson ruhi "o'zi bilan emas, balki uning so'zsiz mazmuni bilan mashg'ul bo'lishi kerak". Uning fikricha, shaxsiy ruhni boshqariladigan holatda saqlash shaxs ma'naviyatining ko'rsatkichidir. Rus mutafakkiri va vatanparvar I.A. Ilyin inson tabiatan ma'naviyatni ro'yobga chiqarish qobiliyatiga ega ekanligini ta'kidladi: "Endi esa tarbiyachi (ona yoki ota) zimmasiga birinchi imkoniyatdayoq bola qalbini ilohiy inoyat va go'zallik, muhabbat nurlari bilan uyg'otishdek katta va mas'uliyatli vazifa turibdi. va quvonch ... Onaning muloyim ko'rinishi va ovozi allaqachon bu ishni boshlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Buriboyevna A. M. Conditions For Planning The Educational Process In A Preschool Institution With Compensatory Groups //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 70-77.
2. Buriboyevna A. M. Recommendations for Improving the Quality of Preschool Education through an Assessment System //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 5. – C. 297-304.
3. Astanakulova M., Shahina J. TA'LIMDA BOSHQARUV FAOLIYATI VA MENEJMENTNING IJTIMOIIY OMILLARI //Journal of new century innovations. – 2023. – T. 28. – №. 5. – C. 73-78.
4. Astanaqulova M. B. MENEJMENT ILMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 9. – C. 111-113.
5. Astanakulova , M. B., & Jabborova , S. (2023). TA'LIM MENEJMENTI – BOSHQARUV SAN'ATI SIFATIDA. Educational Research in Universal Sciences, 2(10), 224–226. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3847>

6. Astanaqulova, M. B. (2023). MENEJMENT ILMINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(9), 111–113. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3709>
7. Astanaqulova , M. B. (2023). MENEJMENTNING KELAJAKKA YO‘NALTIRILGANLIGI. Educational Research in Universal Sciences, 2(9), 95–98. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3705>
8. Астанақулова М. Б. ЭКОЛОГИК ЎЙИНЛАР ОРҚАЛИ МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИНГ КОГНИТИВ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ: <https://doi.org/10.53885/edinres>. 2022.10.
9. Астанақулова Манзура Бўрибоевна, Мактабгача таълим назарияси кафедраси ўқитувчиси, Термиз давлат педагогика институти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 10. – С. 220-224.
10. Manzura A. IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING THE SUBJECT OF PRESCHOOL EDUCATION MANAGEMENT //Open Access Repository. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 561-567.